

ASIA Tiedusteluun vastaaminen ym.

KANTELU

Kantelija on oikeuskanslerille 1.10.2017 osoittamassaan kantelussa arvostellut Poliisihallituksen ja Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen menettelyä katsoen niiden jättäneen vastaamatta kantelijan 15.2.2016 niille osoittamiin sähköpostitiedusteluihin.

Kantelijan mukaan Länsi-Uudenmaan poliisilaitos oli myös 7.6.2017 perusteetta toimittanut tutkintailmoituksen, jossa kantelija oli rikoksesta epäiltynä, Espoon kaupungin sosiaali- ja terveystoimelle.

Lisäksi kantelijan mukaan esitutkinta Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksella ja syyteharkinta samassa asiassa Länsi-Uudenmaan syyttäjänvirastossa oli suoritettu puutteellisesti.

SELVITYS

Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen rikoskomisario on antanut asiassa häneltä pyydetyn selvityksen. Länsi-Uudenmaan poliisilaitos ja Poliisihallitus ovat antaneet asiasta lausuntonsa. Selvitys ja lausunnot toimitetaan kantelijalle tämän päätöksen liitteenä. Lisäksi Valtakunnansyyttäjänvirastosta on hankittu apulaisvaltakunnansyyttäjän 8.9.2017 päivätty päätös muutosharkintapyyntöön.

RATKAISU

Tiedusteluun vastaaminen

Poliisihallitus

Poliisihallituksen lausunnossa todetaan, että kantelijan sähköpostiviesti oli 15.2.2016 toimitettu osoitteeseen laillisuusvalvonta.poliisihallitus@poliisi.fi. Sähköpostiosoite oli poistettu käytöstä 1.12.2015 lukien, eikä siihen ollut tämän ajankohdan jälkeen voinut enää toimittaa viestejä. Jos sähköpostiosoitteeseen oli kuitenkin kyseisen ajankohdan jälkeen lähetetty viestejä, oli lähettäjä saanut ilmoituksen sähköpostin toimittamisen epäonnistumisesta.

Länsi-Uudenmaan poliisilaitos

Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen lausunnon mukaan kantelija oli toimittanut tiedustelunsa sähköpostitse 15.2.2016 poliisilaitoksen kirjaamon sähköpostiosoitteeseen. Kantelijan sähköpostikirjoitus oli samana päivänä toimitettu kirjaamosta poliisilaitoksen lupavalvontayksikön virkasähköpostiin, jonka vastuualueeseen tiedusteluun vastaaminen ilmeisesti olisi kuulunut. Kantelijan viestiin ei kuitenkaan poliisilaitoksen lausunnon mukaan ollut vastattu. Lausunnosta ei ilmene syytä, miksi kantelijan kirjoitukseen ei ollut asianmukaisesti vastattu.

Arviointi

Poliisihallitus

Hallintolain (434/2003) 17 § 1 momentin asiakirja toimitetaan asiassa toimivaltaisen viranomaisen asiointiosoitteeseen lähettäjän omalla vastuulla. Kantelun liitteenä olleesta kantelijan Poliisihallitukselle osoittamasta sähköpostiviestistä ilmenee, että se oli toimitettu Poliisihallituksen vanhentuneeseen sähköpostiosoitteeseen, joka ei ollut tuolloin enää käytössä. Poliisihallituksen lausunnon mukaan kantelija on saanut automaattisen vastauksen viestin lähetyksen epäonnistumisesta. Käytettävissä olevan selvityksen perusteella kantelija ei ollut lähettänyt viestiä uudestaan Poliisihallituksen voimassa olleeseen sähköpostiosoitteeseen. Poliisihallituksen mukaan oikea asiointiosoite olisi ollut ja on edelleen kirjaamo.poliisihallitus@poliisi.fi ja kantelija voi halutessaan saattaa tiedustelunsa uudelleen vireille toimittamalla sen mainittuun sähköpostiosoitteeseen.

Länsi-Uudenmaan poliisilaitos

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on muun muassa oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytyksiä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa. Oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Valtion virkamieslain 14 §:n mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä.

Vastauksen saaminen viranomaisille osoitettuihin kirjoituksiin on johdettavissa perustuslain 21 §:ssä turvatusta hyvän hallinnon periaatteesta. Vaikka hallintolakia ei sen 4 §:n 1 momentin mukaan sovelleta esitutkintaan, perustuslain 21 §:ssä ja hallintolain 2 luvussa säädetyistä hyvän hallinnon perusteista voidaan hakea johtoa myös esitutkinta-asioissa asioiden kohteluun. Asiassa ei ole tuotu esiin perusteita, joiden vuoksi hyvän hallinnon periaatteisiin kuuluva viranomaisen velvollisuus vastata asianmukaisesti tiedusteluihin kohtuullisessa ajassa, ei kantelijan asiaan soveltuisi.

Hallintolain 8 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkaalleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin. Pykälän 2 momentin mukaan jos asia ei kuulu viranomaisen toimivaltaan, sen on pyrittävä opastamaan asiakas toimivaltaiseen viranomaiseen. Hallintolain esitöissä todetaan pykälän 1 momentista muun ohella seuraavaa: ”Vaikka säännöshotoksessa ei ole täsmennetty vastaamisvelvoitteen piiriin kuuluvien kysymysten ja tiedustelujen sisältöä, näiltä olisi edellytettävä riittävää selkeyttä ja ymmärrettävyyttä. Käytännössä vastaamisvelvoite koskisi asiallisia ja riittävän yksilöityjä kysymyksiä ja tiedusteluja. Säännös ei sen sijaan velvoittaisi viranomaisia vastaamaan laajoihin ja yleisluontoisiin tiedusteluihin.” (HE 72/2002 vp, s. 58)

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

Pääsääntöisesti viranomaisille osoitettuihin asiallisiin kirjoituksiin tulisi vastata kirjallisesti kohtuullisessa ajassa. Vastauksen sisältö riippuu tapauskohtaisesti kunkin kirjoituksen ominaispiirteistä. Viranomaisen vastaus voi olla myös informaation välittämistä esimerkiksi siitä, mikä on toimivaltainen viranomainen tai ettei kirjoitus anna aihetta enempiin toimenpiteisiin. Olennaista on, että kirjoituksen lähettäjä ei jää epätietoiseksi siitä, mitä hänen kirjoitukselleen on viranomaisessa tapahtunut.

Kantelun liitteenä ollut Länsi-Uudenmaan poliisilaitokselle osoitettu tiedustelu on ollut selkeä ja yksilöity ja nopeasti vastattavissa. Tästä huolimatta se on jäänyt kokonaan vaille vastausta. Vastaus tiedusteluun ilmenee poliisilaitoksen lausunnon ensimmäisen sivun neljännessä kappaleesta. Yhdyn Poliisihallituksen lausunnossaan esittämään, että poliisilaitoksen menettely on ollut virheellistä. Kantelijan sähköpostitiedusteluun olisi tullut vastata viivytyksettä.

Tutkintailmoituksen toimittaminen Espoon kaupungille

Länsi-Uudenmaan poliisilaitos oli 7.6.2017 luovuttanut Espoon kaupungin lasten erityispalvelujen perheasioiden yksikölle tutkintailmoituksen, jossa kantelija oli merkitty rikoksesta epäilyksi järjestystä ylläpitävän henkilön vastustamiseen sekä asianomistajaksi epäiltyyn laittomaan uhkaukseen. Kihlakunnansyyttäjä oli tehnyt asiassa syyttämättäjättämispäätöksen 19.4.2017.

Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen lausunnon ja sen liitteenä olleen Espoon kaupungin lasten erityispalvelujen perheasioiden yksikön 29.5.2017 päivätyn rekisteritietopyynnön mukaan kantelussa tarkoitettua tutkintailmoituksen luovuttaminen on perustunut Espoon kaupungin pyyntöön. Pyyntöön taustalla on Pohjois-Savon käräjäoikeuden selvityspyyntö Espoon sosiaalilautakunnalle.

Arviointi

Lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain (186/1994) 16 §:n 1 momentin mukaan lapsen huoltoa tai tapaamisoikeutta koskevassa asiassa on tuomioistuimen hankittava selvitys sen kunnan sosiaalilautakunnalta, missä lapsella, lapsen vanhemmilla, huoltajalla ja huoltajaksi esitetyllä on asuinpaikka. Jos tällaisella henkilöllä ei ole asuinpaikkaa Suomessa, selvitys on hankittava sen kunnan sosiaalilautakunnalta, jossa henkilö oleskelee. Selvitystä ei kuitenkaan ole hankittava, jos on ilmeistä, että se ei ole tarpeen asian ratkaisemisen kannalta. Pykälän 3 momentin (818/2000) mukaan selvityksessä ja asiaa koskevassa oikeudenkäynnissä saa ilmaista myös salassa pidettäviä tietoja siten kuin sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000) 18 §:n 1 momentissa, 19 §:ssä sekä 27 §:n 2-4 momentissa säädetään.

Sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 20 § 1 momentin poliisi on velvollinen antamaan sosiaalihuollon viranomaiselle sen pyynnöstä maksutta ja salassapitosäännösten estämättä hallussaan olevat sosiaalihuollon asiakassuhteeseen olennaisesti vaikuttavat tiedot ja selvitykset, jotka viranomaiselle laissa säädetyn tehtävän vuoksi ovat välttämättömiä asiakkaan sosiaalihuollon tarpeen selvittämiseksi, sosiaalihuollon järjestämiseksi ja siihen liittyvien toimenpiteiden toteuttamiseksi sekä viranomaiselle annettujen tietojen tarkistamista varten.

Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksella on edellä mainituilla oikeudellisilla perusteilla ollut oikeus ja velvollisuuskin luovuttaa Espoon kaupungin sosiaalitoimen pyytämät tiedot, myös tutkintailmoitus.

Länsi-Uudenmaan poliisilaitos on lausunnossaan tuonut esiin, että poliisilaitoksella tietojen antamishetkellä olleen tiedon mukaan asiassa, jota koskeva tutkintailmoitus oli luovutettu sosiaaliviranomaiselle, oli tehty jo kantelijaa koskeva syyttämättäjättämispäätös. Poliisilaitoksen mukaan kyseinen tieto olisi tullut liittää sosiaaliviranomaisille annettaviin asiakirjoihin. Yhdyn tähän poliisilaitoksen ja Poliisihallituksen näkemykseen. Saadun selvityksen perusteella vaikuttaa, että sekä Espoon kaupungille että Pohjois-Savon käräjäoikeudelle on kulkeutunut tieto kantelijaan kohdistuneesta rikosepäilystä, muttei kantelijan syyttömyysolettaman kannalta keskeistä tietoa syyttäjän syyttämättäjättämispäätöksestä. Tämän tiedon välittyminen on jäänyt kantelijan itsensä huolehdittavaksi, mitä ei voi pitää kohtuullisena ottaen huomioon asian merkitys kantelijalle.

Esitutkinta ja syyteharkinta

Valtakunnansyyttäjänvirasto on kantelijan aiemman kirjoituksen perusteella yksityiskohtaisen aineiston pohjalta ratkaissut kihlakunnansyyttäjän menettelyä otsikkoasioissa koskevan kantelijan asian katsoen myös esitutkinnan tulleen suoritettua riittävässä laajuudessa. Ratkaisussa on otettu kantaa keskeisiltä osin samoihin laillisuusvalvonnan kannalta oleellisiin kysymyksiin, joista kantelija on oikeuskanslerille osoittamassaan kirjoituksessa kertonut. Kantelijan asiassa ei ole näiltä osin tullut esiin sellaista, joka antaisi aihetta puuttua asiaan.

Toimenpiteet

Kiinnitän Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen lupapalvelusektorin huomiota hyvän hallinnon vaatimuksiin kirjoituksiin vastaamisessa sekä tietojen luovuttamisessa toisille viranomaisille. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen päätöksestäni Poliisihallitukselle. Kantelu ei anna aihetta muihin toimenpiteisiin.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Petri Rouhiainen

OIKEUSKANSLERINVIRASTO
